

Какви са ползите за бизнеса и данъчната администрация от стандарта за данъчно-счетоводно отчитане SAF-T?

Юни 2023 г.

Автор: Милен Райков

Съдружник „Данъци и право“ в ЕУ България, Македония, Албания и Косово

SAF-T (стандартен одитен файл за данъчни цели) е международен стандарт за електронен обмен на данни между данъкоплатците и данъчните органи. Успешното му въвеждане в европейски държави като Португалия, Франция, Румъния и Унгария е спомогнало за повишаване на доброволното спазване на законодателството и същевременно за намаляване на разходите за това в дългосрочен план, както и осигуряване на сигурност при взаимодействието с данъчната администрация, прозрачност и равнопоставеност.

Какво представлява SAF-T?

SAF-T е стандарт за обмен на данни, който позволява лесно извличане на предварително дефиниран набор от данни (например за плащания, за дълготрайни активи и материални запаси) в унифициран формат. Към момента такава информация се събира и съхранява от предприятията, но в различни формати. Наименованието му е съкращение от „Standard Audit File for Tax“ или „Стандартен одитен файл за данъчни цели“.

Основната цел на SAF-T е да стандартизира комуникацията между данъкоплатците и данъчните органи, което пести време и средства на данъчно задължените лица и намалява значително административната тежест в хода на контролните производства.

Какви са ползите от SAF-T?

Прилагането на SAF-T повлиява положително на дейността на бизнеса. Макар на пръв поглед да изглежда, че основно улеснява данъчната администрация, използването на **стандартен одитен файл за данъчни цели всъщност е в предимство първо на предприятията.**

Сред ползите от внедряването му са:

- **Намаляване на разходите на предприятията в дългосрочен план**, особено в случаите на извършване на дейност в множество юрисдикции: Отпада необходимостта от изготвянето и поддържането на многобройни справки и документи съобразно местните изисквания на всяка държава. А в рамките на контролни производства води до намаляване на необходимите на бизнеса време и ресурси за подготовка на информация за подаване към данъчната администрация, както и на органите по приходите за преглед и анализ на информацията.
- **Подобряване на обмена на данни**: SAF-T е стандарт за обмен на данни между предприятия, звена в предприятия, счетоводители, данъчни администрации и други държавни институции.
- **Подобряване на автоматизираната обработка на информация**: SAF-T повишава ефикасността на доброволното спазване на законодателството, като позволява осъществяване на автоматична проверка

и валидиране на данните преди тяхното изпращане към контролния орган и съответно - намаляване на грешките от страна на данъкоплатеца.

- **Подобряване на процедурите по архивиране:** SAF-T може да се ползва като архивиращ източник за дружествата, като например при промяна в използвания счетоводен софтуер, при миграция на данни между софтуерни системи или при други промени в предприятието.
- **Повишаване на прозрачността и равнопоставеността между данъкоплатците:** Стандартът не само допринася за подобряване на ефективността на самите органи по приходите, но също така осигурява много реални ползи за данъкоплатците и доброволното спазване на данъчното законодателство: идентифицирането на грешки от самото начало означава по-малко проблеми за данъкоплатеца (ревизии, повторни проверки и глоби) и по-малко несигурност в крайна сметка.
- **Улесняване на достъпването и прегледа на данни, което води до по-бързи и ефективни данъчни проверки и ревизии:** Предоставянето на изисканата информация в единен формат (независимо от използвания счетоводен софтуер) позволява по-бързия ѝ анализ от страна на данъчните органи. Налице е и възможност за намаляване броя на допълнителната комуникация между данъчните администрации и данъкоплатците, свързана с разяснения относно подадените данни.

SAF-T в Европа

Данъчните администрации и данъкоплатците в държавите членки на ЕС усещат все по-осезаемо нуждата от хармонизация и дигитализация на процесите с цел да се оптимизира комуникацията между тях.

В отговор на тези потребности, SAF-T е въведен в Португалия през 2008 г. След успешната имплементация и добрите резултати, той продължава да се разпространява и в други европейски страни, сред които са Австрия, Полша, Литва, Норвегия, Франция и Румъния.

Португалия

След първоначалното въвеждане на SAF-T през 2008 г., се наблюдава непрестанен ръст на обхвата на лицата, за които е приложимо отчитане чрез формата SAF-T. Законодателни промени от януари 2023 г. задължават и чуждестранните предприятия, които не са установени в Португалия, но имат регистрационен номер за ДДС цели, да подават SAF-T към данъчните органи.

Полша

В Полша задължението за подаване на данни към местния данъчен орган чрез SAF-T е въведено от 1 юли 2016 г. – първоначално за големите данъкоплатци (на месечна база и при поискване). През 2018 г. SAF-T става задължителен и за средните, малките и микропредприятията.

Румъния

Задължението за подаване на информация чрез SAF-T за големи данъкоплатци в Румъния е въведено през 2022 г. на две фази – през януари и юли, като се взима предвид актуализацията на критериите за определяне на големи данъкоплатци. Планът е през тази година реформата да обхване и средните предприятия, а през 2025 г. – и малките.

Перспективи за въвеждане на SAF-T у нас

Евентуалното въвеждане на SAF-T у нас ще ускори цялостния процес на дигитализация при предоставянето на административни услуги, като конкретно ще подобри взаимодействието между данъчната администрация и нейните клиенти.

В тази връзка Националната агенция за приходите (НАП) и Ърнст и Янг България изпълняват проект за проучване и подготовка за изпълнение на всички условия за събиране на данни в унифициран формат на базата на SAF-T. Проектът „Повишаване на доброволното спазване чрез внедряване на SAF-T в България” е финансиран от Европейския съюз чрез Инструмент за техническа подкрепа, управляван от Генерална дирекция „Подкрепа на структурните реформи“.

В рамките на проекта ще бъде изследвано и обсъдено внедряването на този нов начин за подаване на информация, както и конкретният подход това да се случи. Проектът предвижда своевременно включване на всички заинтересовани страни в реформата. Добрите европейски практики също ще спомогнат за оптималната ѝ реализация в България като съдействат за идентифицирането на най-подходящия работещ модел, който да отговаря на спецификите на българската данъчна система, както и подхода и времето за въвеждане.

Проектът е финансиран от Европейския съюз чрез Инструмент за техническа подкрепа, управляван от Генерална дирекция „Подкрепа на структурните реформи“.

Историята зад SAF-T

Повсеместното развитие на цифровите технологии, както и нарастващата необходимост от оптимизиране на каналите за комуникация между данъчните органи и данъкоплатците, налагат необходимостта от преосмисляне на начина на взаимодействие между двете страни. Глобализацията също има своя принос - мултинационалните предприятия следва да се приспособят към изискванията на данъчната администрация в страната, в която оперират. По същия начин данъчните администрации виждат повишена нужда от международно сътрудничество чрез обмен на информация в стандартизиран вид.

Като отговор на тези предизвикателства Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) разработва модел за стандартизиран обмен на данни между данъчните органи и данъкоплатците – т. нар. Стандартен одитен файл за данъчни цели (SAF-T).

Със създаването на този стандарт ОИСР си поставя три амбициозни цели - гарантиране на по-ефективен контрол на управлението на риска във фискалната политика, намаляване на административната тежест за бизнеса и увеличаване на доброволното спазване на данъчното законодателство сред данъкоплатците.

Стандартът се превръща във водещ модел за подаване на информация в развитите данъчни администрации. Така, от момента на създаването си до сега, броят на вече използващите SAF-T страни расте с всяка година, а все повече и повече държави споделят, че обмислят въвеждането му, сред които е и България.